

Uit de praktijk: HET LIMBURGSE PROJECT LEERPRAKTIJKEN

Ervaringen delen over de sectoren heen

Veerle UMANS¹

Een groot deel van de kinderen en jongeren met een hulpvraag kunnen niet binnen één sector of discipline een antwoord krijgen. Wil men als hulpverlener kwaliteitsvol ingaan op zulke hulpvraag, dan dringt de noodzaak aan netwerken, het afstemmen van het zorgaanbod en de verbreding en verdieping van de begeleiding zich op.

Op de Limburgse regionale stuurgroep Integrale jeugdhulp (IJH) zocht men een concept waarin het mogelijk werd voor medewerkers binnen de jeugdhulpverlening om ervaringen te delen rond gezamenlijke cliënten over de sectoren heen. Het idee 'Leerpraktijken' is hieruit gegroeid. Het voorstel werd verder uitgewerkt in samenwerking met de kinder- en jeugdpsychiatrie. Op 17 september 2010 werd het project door de regionale stuurgroep goedgekeurd en in de loop van januari 2011 werd een projectleider aangesteld. Het project werd gefinancierd door Integrale Jeugdhulp en liep van 1 april 2011 tot 31 december 2011. In dit artikel lichten we het project toe en formuleren we enkele evaluerende bemerkingen.

Partners en bedoeling

Het project richt zich naar alle partners binnen de Integrale Jeugdhulp en de kinderpsychiatrische diensten. De partners die instapten, engageerden zich tot het deelnemen aan een proces van kennismaking en verdieping. Be-doeling is met je team een leerproces aan te gaan met een team uit een andere sector, en zo tot een meer geïntegreerde en meer kwaliteitsvolle hulpverlening te komen voor jongeren. Daartoe engageert men zich in zogenaamde 'duo-teams'. Hierin zit je met minstens twee mensen samen met het collega-team, en dit gedurende een viertal samenkomsten. Tijdens dit leerproces leert je team het collega-team kennen, leert het rekening houden met het gedachtegoed van dat team, wisselt het expertise uit, werkt het samen aan betere hulpverleningssporen voor de jongere(n), en zoveel meer.

1 De auteur is stafmedewerker bij Spil, een samenwerkingsverband vn psychiatrische instellingen en diensten in Limburg (www.spil.be). Contact: veerle.umans@limburg.be.

“ **Bedoeling is met je team een leerproces aan te gaan met een team uit een andere sector, en zo tot een meer geïntegreerde en meer kwaliteitsvolle hulpverlening te komen voor jongeren.** ”

Een projectleider ondersteunt het geheel en helpt een kader creëren waarbinnen het overleg tussen beide teams goed kan verlopen. Deze projectleider werd op zijn beurt inhoudelijk ondersteund door medewerkers van het CGG-LITP, de K-dienst Asster, Daidalos vzw en Integrale Jeugdhulp Limburg.

De grootste uitdaging van het project was om op korte tijd zoveel mogelijk teams, over de sectoren heen, te engageren om deel te nemen. De aanleiding kon divers zijn: een concrete casus met vragen rond samenwerking, nood aan meer zicht op de werking van een ander team om samenwerking verder uit te bouwen, vraag naar expertise. Er werd gekozen om een website met discussieforum te lanceren en flyers werden verstuurd naar alle organisaties die een aanbod hebben voor kinderen en jongeren in Limburg.

Negen duo-teams

In april 2011 kwamen de eerste aanmeldingen toe. De vakantieperiode zorgde voor een kleine dip, maar uiteindelijk kreeg het project leerpraktijken elf aanvragen, waarvan negen teams effectief van start zijn gegaan. Hieronder geven we een overzicht van welke organisaties een 'duo-team' vormden en welk resultaat eruit voortvloeide. Nadien volgt een korte omschrijving van de knelpunten en meerwaarde van het project.

1. Crisis hulp aan huis, van vzw Daidalos in Heusden-Zolder werkte samen met het Cen-

trum Geestelijke Gezondheidszorg in Genk. Het doel van dit duo-team was om zicht te krijgen op welke casus tot een terechte doorverwijzing kon leiden en om kennis over mekaars werking te krijgen. Na vijf bijeenkomsten is de onbekendheid weggevoerd, kan men gerichter doorverwijzen en belt men bij twijfel. Echte concrete afspraken voor verdere samenwerking zijn niet gemaakt.

2. De Vereniging Geestelijke Gezondheidszorg, Hasselt en het Comité Bijzondere Jeugdzorg, Hasselt wou knelpunten wegwerken. Na een grondige bespreking en toelichting van de verwachtingen is er afstemming gekomen. Consult bij twijfel is altijd aan te vragen.
3. Tamar, centrum voor integrale gezinsondersteuning, Lommel en Bethanië, Genk wilden zicht krijgen op mekaars werking. Tussen beide diensten is een uitwisseling tot stand gekomen van methodieken die worden toegepast om casussen te bespreken.
4. Crisis meldpunt -18, van CAW Sonar vroeg aan de Crisis afdeling van de K-dienst van het Psychiatrisch Ziekenhuis Asster, Melleven naar expertise rond kinderpsychiatrische problematieken, met de focus op crisis. De vragen waar het CMP-18 mee zat werden beantwoord, maar de kinderpsychiatrische problematiek blijft een moeilijke materie. Dit duo-team gaf aan dat een éénmalig contact voldoende was geweest.
5. CLB GO, team Noord Limburg en Thuisbegeleiding Daidalos wisselden ervaring uit rond werken met onbereikbare ouders. Beide teams kregen meer zicht op mekaars werking.
6. Thuisbegeleiding Daidalos, Heusden-Zolder en de Limburgse Stichting Autisme, thuisbe-

geleiding, zochten handvatten en tips rond het werken met gezinnen waarvan een kind een diagnose autisme heeft. Er werd stilgestaan bij de verschillende methodieken die binnen een begeleiding aan bod kunnen komen, de effecten op het gezin wanneer een kind een diagnose krijgt en wat dit bijvoorbeeld betekent voor Turkse gezinnen.

7. Thuisbegeleiding Daidalos, Heusden-Zolder wou meer zicht krijgen op de werking van een K-dienst en nam hiertoe contact op met MC St-Jozef, meer bepaald de leefgroep voor lagere schoolkinderen van de kinderpsychiatrische afdeling. Er werden handvatten en tips aan elkaar meegegeven en er was een zinvolle uitwisseling.
8. VCLB Midden Limburg en Centrum Geestelijke Gezondheidszorg West-Limburg willen hun samenwerking afstemmen. Dit duo-team is recent gestart (februari 2012) en loopt nog verder. Ze hopen om tot een concrete realisatie te komen rond bepaalde verwachtingen in de samenwerking.
9. Bethanië, Genk en het Team differentiatie van Daidalos werkt rond het thema hechting. Men hoopt meer zicht te krijgen op de aanpak en methodiek van Attached Based Family Therapy. Dit duo-team is eind januari 2012 gestart.

Enkele vaststellingen

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat het project leerpraktijken niet alle sectoren bereikt. Ook valt op dat vooral ambulante settings deelnamen. Door de grote interne werkdruk haakten sommige teams af bij de vraag om een duo-team te vormen. Dit maakte dat het soms enkele weken duurde voordat er een ander team was gevonden om een zinvol proces te kunnen starten.

De projectleider ondersteunt de match tussen de duo-teams, zodat er van elkaar kon worden geleerd. Tijdens het eerste leermoment stond kennismaking met mekaar voorop, na een korte voorstelling werden ze per twee met enkele vragen samen gezet voor een interview. Na de persoonlijke kennismaking stelde elk team op een ludieke manier zijn werking voor. Elk team had ook de vraag gekregen om een symbool mee te brengen, dat hun organisatie voorstelde. Zo werd er chocolade, duplopopjes, een weegschaal, boeken, mappen, telefoons, paperclips, tape, e.d. meegebracht. De projectleider zette het kader van 'Leerpraktijken' verder uit door het verhelleren van de vraagstelling. Het afstemmen van de verwachtingen zorgde voor duidelijkheid rond het opzet van leerpraktijken. Doelstellingen en data van leermomenten werden vastgelegd. De projectleider was niet bij elk volgend leermoment aanwezig, maar polste bij het duo-team hoe het was verlopen en volgde via hun verslagen het proces dat werd doorlopen. Op het laatste leermoment sloot de projectleider weer aan en werd gesproken over het hele proces, de meerwaarde en knelpunten van leerpraktijken.

Knelpunten en meerwaarde

Een knelpunt waar elk duo-team tegenaan botste, was de tijdsinvestering. Als voorwaarde om een proces van verdieping te kunnen doormaken, werd er vooropgesteld om met minstens twee mensen van een team samen te komen gedurende vier leermomenten. Sommige duo-teams kwamen vijf keer samen, andere slechts drie keer. De meerderheid van de duo-teamleden gaven na afloop aan dat het traject de tijdsinvestering waard was.

De ervaringen van de afgeronde duo-teams zijn over het algemeen positief te noemen. Men heeft veel geleerd uit het face to face con-

tact, er is verdieping gekomen, collegialiteit is ontstaan over de organisaties heen. Verkeerde veronderstellingen werden weggewerkt. Sommige organisaties beseften dat ze toch niet zo gekend waren binnen de sociale kaart van de jeugdhulp of binnen hun eigen sector. Dit gaf een nieuwe dynamiek aan hun eigen werking. Het feit dat er een gezicht is achter de organisatie maakt dat er veel onbekendheid is weggewerkt. De drempel is verlaagd om contact te nemen bij vragen. Door meer zicht te hebben op de werking van een andere organisatie kan dit meegenomen worden in de eigen werking. Ouders en kinderen worden zo bijvoorbeeld op een andere manier voorbereid op de opstart van een thuisbegeleiding of een opname op een kinderpsychiatrische dienst.

“Men heeft veel geleerd uit het face to face contact, er is verdieping gekomen, collegialiteit is ontstaan over de organisaties heen.”

Het feit dat het projectaanbod er geweest is, maakt dat de deelnemende organisaties tijd hebben kunnen maken voor kennisverbreding en verdieping. De kleinschaligheid van de ontmoeting tussen teams en ervaringsgerichtheid van het duo-team, maakt de opgedane kennis en ervaring van het team zinvoller en beklijvender dan grootschalige studiedagen. Sommige duo-teamleden geven aan dat de echte effecten pas voelbaar zullen zijn op lange termijn.

De aanwezigheid van een onafhankelijke projectleider werd door de duo-teamleden als stimulators en meerwaarde gezien om het proces te doorlopen. De centrale rol van de projectleider als coach werd als één van de belangrijkste conclusies meegegeven.

Het aanbieden van de website met discussieforum was dan weer geen succes. Het doel van

het forum was om leden van de duo-teams met andere duo-teams in contact te brengen om rond overkoepelende thema's te discussiëren. Cijfers tonen aan dat de website wel werd bezocht, maar de pool van deelnemers voor het forum was te klein om goed onderbouwde discussies te starten. De website werd ondertussen ook stopgezet.

Een (te) korte experimenteertijd?

Het project 'leerpraktijken' kende een korte experimenteertijd. Desondanks kan er tevreden worden teruggeblikt op de verdieping die ontstaan is bij de deelnemende duo-teams.

Als afsluiting van het project werd er op vrijdag 16 maart 2012 enkele uren samen gedacht rond het voortbestaan van het concept 'Leerparktijken'. Leden van de regionale stuurgroep Integrale Jeugdhulp en deelnemers van duo-teams werden in groepjes samengebracht, en aan de hand van stellingen werd er gediscussieerd. De bevindingen werden plenair teruggekoppeld en meegenomen naar een latere bijeenkomst van de regionale stuurgroep IJH.

“Het zou zinvol zijn moesten dergelijke leertrajecten meer beginnen leven binnen het hulpverleningslandschap. Er is een stappenplan uitgewerkt om een duo-team te starten.”

Velen geven aan dat het jammer is dat het project reeds stopt. Het zou zinvol zijn moesten dergelijke leertrajecten meer beginnen leven binnen het hulpverleningslandschap. Er is een stappenplan uitgewerkt om een duo-team te starten, maar het voortbestaan van 'Leerpraktijken' is onduidelijk. De meerwaarde van een

projectleider werd meermaals benoemd en het is de vraag wie dit verder op zich kan nemen. De 9 duo-teams hebben zich kunnen verrijken en we hopen dat de kinderen en jongeren hiervan

ook de effecten kunnen voelen. Dan is op kleinschalig niveau het opzet van het project des te meer geslaagd...

Geestelijke gezondheid bij mensen met verstandelijke handicap en/of autisme

Deze postacademische vorming richt zich tot hulpverleners die reeds een basisopleiding hebben en werkzaam zijn in de zorg voor personen met een verstandelijke handicap en/of autisme, en biedt hen een gespecialiseerde vorming aan om zich verder te bekwamen in de diagnostiek en behandeling van gedrags- en psychiatrische problemen bij mensen met verstandelijke handicap en autisme. De data van deze opleiding in het academiejaar 2012-2013 zijn ondertussen ook bekend: de opleiding gaat door om de twee weken op donderdag, telkens van 9.30 tot 16.30 uur. Er zijn in totaal 16 donderdagen op jaarbasis, en de opleiding start op 11 oktober 2012 en eindigt op 30 mei 2013.

Info: www.kuleuven.be/ggvhaut.

Congres "Transities"

In het kader van het postgraduaat autisme organiseert de KHLim op 8 november 2012, in CC 'De Muze' te Heusden-Zolder een congres onder de titel: "**trAnSities**". Transitie is typisch voor de jongvolwassenheid: loslaten van het bekende en ontdekken van het nieuwe, maar voor adolescenten met autisme is dit dikwijls een heel moeilijke opgave. Op het congres wordt ingegaan op de psychologie van adolescenten en jongvolwassenen met autisme, met een nadruk op ondersteuningsbehoeften en begeleidingsmethodieken. Specifieke thema's zijn: seksualiteit en relatievorming, sociale competenties, cognitieve stijl, "Quality of life" en mindfulness. Ook personen met autisme komen aan het woord over hun eigen 'transitie'. Er zijn onder meer bijdragen van Herbert Roeyers, Peter Vermeulen, Ilse Noens, Annelies Spek, Tom Vandries en Laurent Voets.

Info: www.khlim.be/autisme/transities.